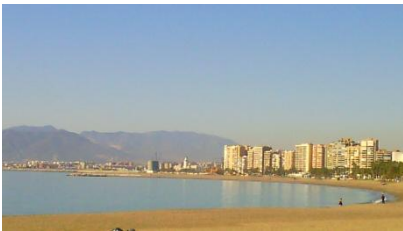

SEMANA SANTA EN MUDÉJAR

In het voorjaar van 2015 trok ik door Andalusië. Ik wilde de Paasprocessies zien, maar maakte ook kennis met de voor dit gebied zo kenmerkende mudéjarstijl. Een unieke mengeling van Katholieke en Moorse architectuur en kunst. Waarbij de expliciete Katholieke symbolen (zoals elke keer weer die uitgemergelde Christus aan zijn kruis) soms kitscherig afsteken tegen de fijnzinnige Moorse abstracte kunst. Ik ontdekte daar dat de Islam in de 8e tot de 16^e eeuw een enorm tolerante cultuur was, die grote kunstenaars, wetenschappers en filosofen voortbracht. Waardoor deze reis een inspirerend tegenwicht bood tegen de negatieve beeldvorming die ik 'thuis' over de moslimcultuur krijg opgedrongen.

Het startpunt was **Málaga**, waar een prettig onbevangen atmosfeer hangt. Misschien door het brede strand dat deze stad omarmt. Daar werd ik in ieder geval heel relaxt van. Te meer daar het (begin maart) al bloedheet was. Doordat er een korenfestival gaande was, kon ik veel kerken bekijken met een geluidsdecor van samenzang: van swingende negro-

spirituals tot middeleeuwse madrigalen. Ook bezocht ik het fort Alcazaba en het kasteel Gibralfaro, wat de opmaat was voor de imponerende mudéjar-schoonheid die me nog te wachten stond.

Met een streekbus trok ik, door betonnen buitenwijken en desolate heuvels, naar het hoog gelegen **Ronda**. Daar was het koud en nat. Deze tegenvaller werd gecompenseerd door de sensationele, mistige uitzichten over de diepe kloof, die dit plaatsje door midden snijdt. Bovendien zijn er vijf grappige museumpjes (waaronder een bandietenmuseum) waar ik kon schuilen. Ook is er een kleine arena: zo delicaat dat je je niet kunt voorstellen dat er stieren sterven.

In het kader van *slow travel* is mijn streven om overal minstens één week te blijven. Dan leer je een plek echt kennen. Zo ontdekte ik dat de politie hier zich elke ochtend bij de zebrapaden opstelt, om kinderen en hun ouders te helpen oversteken. Dat is beter dan voor elk wisselbeleggingen uitschrijven, waar ik de politie in Rotterdam van ken.

Met de sneltrein zoefde ik naar **Cordoba**. Daar begon ik elke dag met een bezoek aan de Mezquita: de tot een kathedraal omgebouwde moskee. Het eerste uur is gratis en stil. Het is jammer dat deze plek volledig is gemusealiseerd. Ik miste de mystiek die devote gelovigen inbrengen. Zoals ik van Indiase

tempels ken. Een andere vaste, stille stek was de oever van de Guadalquivir. Die is zo groen dat er een schaapherder met kudde langs kwam. Een vervreemdende ervaring, zo midden in de stad.

Karakteristiek voor Cordoba zijn de vele patio's. Twaalf sublieme voorbeelden daarvan zijn te vinden in Palacio Viana. Het interieur van dit paleis is trouwens ook de moeite waard. Heb ook een middag in de Oosterse sferen van een hamman vertoefd, met weer zo'n heerlijke binnentuin. En natuurlijk ook genoten van de fijne terrassen op de pittoreske pleintjes. Maar toen de Semana Santa begon was het afgelopen met die genoegens, want je hebt er een dagtaak aan om alle processie te kunnen zien.

In deze week voor Pasen trekken elke dag zo'n zes 4 tot 10 uur durende processies door de stad. Centraal daarin staan 1 tot 3 *paso's*. Dat zijn grote, met bloemen en kaarsen versierde tafelachtige constructies, met een Mariabeeld of een scène uit het lijden van Christus. De begeleidende fanfares zorgen met jammerlijke tonen voor ondersteunende dramatiek. Nog hartverscheurender wordt het als iemand uit het publiek zich voor de stoet posteert en uitbarst in een a capella gezongen *saeta*: een snikkende loflied op Maria. Mij hoor je dan niet meer klagen over gebrek aan mystiek in Cordoba.

Meer aards, maar niet minder zinnenstrelend, zijn de dragers van de *paso's*. Vertederend zoals ze elkaar liefdevol de speciale tulbanden en maagbanden omwikkelen en hoe ze door hun vrouwen moed worden ingesproken, voordat ze onder hun *paso* duiken. Maar vooral wanneer ze bezweet onder de *paso's* vandaan komen. Glunderend testosteron! Kan me voorstellen dat er sprake is van een geboortegolf negen maanden na de Semana Santa. Vraag me af hoe groot deel van de bevolking is hier bij betrokken is. Want er lopen ook nog eens honderden boetelingen mee. Door hun puntmutsen doen die op het eerste gezicht aan de *ku kuks* clan denken. Maar die associatie verdwijnt als je ontdekt dat er ook pubers onder die kappen verscholen zitten, schichtig rondkijkend of ze bekenden zien. Ook kleine kinderen lopen hele tochten mee, gesteund door apetrotse ouders.

De processies komen nog beter tot hun recht in de volgende pleisterplaats: **Carmona**. Een kleine stad op een hoge heuvel. Hier slechts 1-2 processie per dag, maar niet minder aangrijpend. Het omzichtig uit een kleine kerk manoeuvreren van een *paso* sleepte me zo mee, dat ik met de omstanders meehuilde toen die er eindelijk heelhuids uit kwam. Uit mijn begraande ooghoeken zag ik mensen elkaar verheugd aanstoten over deze ontroering bij een verdwaalde toerist. Hield het ook niet droog bij een processie, waarbij de klokken van twee kerken om en om één keer beierde. Verder was het doodstil. De *paso* werd door een geluidloze menigte geloodst.

Tot slot verbleef ik in **Sevilla**. De Semana Santa was voorbij, maar de *paso's* werden nog tentoongesteld in kerken, waar ook deze stad vol mee staat. Daarnaast vergaapte ik me aan gigantische gebouwen. Die maken zichtbaar hoe rijk deze stad is geworden van het uitbuiten van de Latijns-Amerikaanse koloniën. Zo is er de enorme, snoeverige kathedraal en het fabelachtige paleis Alcázar, met weer van die prachtige tuinen. In het omvangrijke, groene Parque

de María Luisa liep ik tegen het Palazzo España op. Een mengeling van mudéjar met art deco. De duizelingwekkende schaal ervan deed me een verdwaasde dwerg voelen.

Ook hier gemoedelijke taferelen. In de vroege ochtend als jonge ouders op terrassen samenkomen voor koffie, nadat ze hun kinderen naar school hebben gebracht. Rond vier 's middags komen ze daar weer, maar dan met hun kroost en voor wijn.

Het is overigens niet alleen maar gezellig in Andalusië. Kwam ook lugubere (thema)parken en winkelcentra tegen, vol zwervers en alcoholisten. Planalogische misgeboortes, die je ook aan de met beton dicht geplamuurde Costa del Sol aantreft. Alsof het architectonisch vernuft in de vorige eeuwen is opgesoupeerd. Het maakt ook een trieste indruk dat kloosters door in Afrika geronselde nonnen en monniken zijn bevolkt, omdat Spanjaarden zich daar kennelijk niet meer toe geroepen voelen. Toch domineert de mudéjar ethiek en esthetiek: tolerantie en gemoedelijkheid, kanten boogjes, kronkelsteegjes, doorkijkjes naar patio's met hun fraaie flora en fonteinen. Nergens anders gaan moslim- en christelijke kunst en cultuur zo naadloos samen. Zo werd mijn onderzoek naar de Katholieke Semana Santa ook een bezinning op de Islam.

Letty Ranshuysen